

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för psykologi

Kandidatuppsats

Duger alla i krig?

Attityder till försvarsrelaterade könsroller under externt hot

Are all capable of war?

**Attitudes toward defense related gender roles under
external threat**

Erik Ardö & Isac Niva

Kandidatuppsats VT22

Handledare: Åse Innes-Kerr

Examinator: Ilkka Salo

Abstract

With the currently raging Ukraine-conflict, this paper saw an interest in describing gender role attitudes during an external threat. The research question was: What do peoples attitudes toward defense related gender roles look like under an external threat? To research this a scale was constructed in order to measure, attitudes towards defense related gender roles (AKF). Furthermore a number of variables were chosen, social dominance orientation (SDO), perceived threat, perceived concern of threat, agreeableness, neuroticism and gender role stereotype scale (GRSS), which were thought to correlate with and predict this scale. This was examined with an online survey in the format of a cross sectional and correlational design. The sample consisted of 107 respondents which were recruited through social media. Young people between 18 and 29, as well as people with university level education were both heavily overrepresented in the sample of the study. The result showed that attitudes toward the male gender role was the driving factor to predict attitudes toward defense related gender roles under an external threat. The paper was concluded by questioning the generalizability from the limited sample and suggesting further research within the area of interest to better be able to understand peoples attitudes toward gender roles under an external threat

Keywords: Gender Roles, SDO, external threat, neuroticism, agreeableness, AKF

Sammanfattning

Med bakgrund i den pågående Ukrainakonflikten har denna undersökning intresserat sig av synen på könsroller under ett externt hot. Frågeställningen formulerades till: Hur ser människors attityder mot försvarsrelaterade könsroller ut under ett externt hot? För att göra detta konstruerades en skala för att mäta attityder mot försvarsrelaterade könsroller (AKF). Vidare valdes ett antal prediktorvariabler, social dominance orientation (SDO) upplevd hot, upplevd hot, neuroticism, agreeableness och gender roles stereotype scale (GRSS), vilka tänktes skulle korrelera med och predicera denna skala. Detta undersöktes sedan med hjälp av ett antal hypoteser vilka testades genom kvantitativ metod i form av en enkätundersökning med tvärsnitts- och korrelationell design. Urvalet bestod av 107 undersökningsdeltagare vilka rekryterades genom sociala medier. Unga mellan 18 och 29 år, samt personer med hög utbildningsnivå var kraftigt överrepresenterade i studiens urval. Studiens resultat visade att attityder mot manliga könsroller var den drivande faktorn för att förklara attityder mot försvarsrelaterade könsroller under externt hot. Undersökningen konkluderades genom att ifrågasätta undersökningens generaliserbarhet utifrån det begränsade urvalet, samt genom att föreslå vidare forskning inom intresseområdet för att bättre kunna förstå människors könsrollsattityder under ett externt hot på en mer generell nivå.

Keywords: Könsroller, SDO, externt hot, neuroticism, agreeableness, AKF

Inledande ord

Först och främst vill vi tacka alla personer som deltagit i undersökningen.

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare, Åse Innes-Kerr, för ett starkt engagemang och stort tålamod. Våra möten med dig har varit givande och glädjande för oss båda.

Vidare vill vi även tacka Janne Jamer, nära vän och inspirationskälla, för många skratt och glädje under arbetets gång.

Erik Ardö & Isac Niva

Duger alla i krig?

Den ryska invasionen av Ukraina under gryningen den 24:e Februari tog, Ukraina, Europa och resten av världen med chock. Konflikten i Ukraina utvecklades snabbt och oundvikligen till ett ständigt återkommande samtalsämne, inte minst i traditionella medier som SVT.

Diskussionen tog såklart också fart på sociala medier där människor uttryckte frustration och ilska om Rysslands agerande samt oro och empati för den utsatta ukrainska befolkningen.

Inte helt oväntat utvecklades oron för ukrainarnas säkerhet vidare till en oro för möjligheten att även det egna landet skulle kunna dras in i konflikten och därmed också bli krigsdrabbat.

Observationer på sociala medier visade hur människor producerade sketcher om deras tankar och känslor angående att eventuellt befinna sig i en krigssituation. Detta uttrycktes på många olika sätt och var i vissa fall också skämtsamt presenterade.

Exempelvis stötte vi på en sketch där en kvinna började ifrågasätta sina nuvarande (egalitära) attityder angående rådande jämställdhet/könsroller (Certainlynotspongebob, 2022).

Detta uttrycktes på ett sätt som antydde att individen i fråga kunde tänka sig att acceptera tydligt könsseparerade skyldigheter/roller vid händelsen av ett krig. Denna enskilda observation fungerade som en inspirationskälla och låg till grunden till det vi valt att behandla i denna uppsats. Vi ville undersöka huruvida det faktiskt kan finnas ett reellt fenomen bakom den attitydförändring som uttrycktes under hot om krig. Detta ämne blir än mer intressant ur en svensk kontext då jämställdhet är en av Sveriges utmärkande kärnvärderingar. Kan det finnas ett samband mellan yttre hot, i detta fall om krig, och jämställdhetsrelaterade attityder bland den svenska befolkningen? Fungerar det som i sketchen, att kvinnors syn på könsroller blir mer traditionell för att slippa delta i krig eller tvärtom att kvinnor skulle bli motiverade att delta i krig/göra värnplikt? Trots att studiens anekdotiska inspirationskälla endast lyfter kvinnors eventuella attitydförändringar intresserar vi oss i denna uppsats även av hur det manliga könet upplever samma situation.

Tidigare nämnda hotbild mot Sverige, innebär att omvärldens rådande omständigheter presenterar en unik möjlighet att undersöka och beskriva Sveriges befolknings attityder mot könsroller under ett externt hot. Mer specifikt intresserar vi oss av attityder kring försvarsrelaterade könsroller. Uppsatsen hänvisar genomgående till just försvarsrelaterade könsroller, vilket syftar på vilka roller män och kvinnor bör inneha inom det svenska försvaret vid fallet av en väpnad konflikt.

Detta skulle kunna bidra med värdefull kunskap inom ett, i Sverige, relativt utforskat område. Nedan introducerar vi därför några förslag på teorier som kan hjälpa oss att ge en

inblick och bättre förstå den typ av radikala attitydförändring som uttrycktes i det som observerats. Dessa är kognitiv dissonans, system justification theory, self categorization theory och social identity theory. Därefter presenteras tidigare forskning som kan vara betydande för att förklara hur människors attityder om försvarsrelaterade könsroller kan se ut under ett externt hot. Denna forskning, presenterar följande variabler, som kommer beskrivas tydligare i separata avsnitt. Dessa är: Social dominance orientation (SDO), agreeableness, neuroticism, upplevd oro, upplevt hot, könsrollsstereotypi.

Vad är Kognitiv dissonans?

Som observerat i sketchen är samband mellan attityder och beteenden inte alltid självklara. Inledningsvis uppvisade personen starka egalitära åsikter, för att sedan göra en helomvändning till att förespråka traditionella könsroller. Enbart en attityd behöver inte nödvändigtvis betyda att vi beter oss i linje med attityden och på samma sätt reflekterar inte alltid ett beteende en attityd. Sökandet efter hur beteenden och attityder fungerar ihop har gett upphov till kognitiv dissonans teorin (Festinger, 1957). Teorin baseras på att vi människor har ett behov av att upprätthålla en stabil världsbild och självbild. Med detta menas att vi vill att våra attityder och beteenden ska stämma överens med varandra, samt bilden vi har av oss själva. När vi beter oss på ett sätt som inte stämmer överens med varken attityder eller självbild och vice versa uppstår en så kallad dissonans, en rubbning av självbilden. Denna dissonans skapar obehag och personen i fråga kommer då att vilja minska obehaget. Om en person beter sig på ett sätt som skapar dissonans, kan personen antingen ändra sitt beteende, sina attityder eller rättfärdiga sitt ursprungliga beteende. (Festinger, 1957)

Tidigare forskning om kognitiv dissonans

I ett experiment gjort av Festinger och Carlsmith (1959) kan vi få klarhet när en person väljer att antingen rättfärdiga sitt beteenden ändra sitt beteende eller ändra attityd. Försökspersoner fick som uppgift att utföra ett väldigt tråkigt jobb och efter jobbet var utfört fick de en summa pengar för att sedan säga till nästa försöksperson att jobbet var väldigt roligt. Efter de hade framfört lögnen om hur roligt jobbet var, så fick de utvärdera arbetet och ge feedback på hur roligt det egentligen var. Försökspersonerna fick olika summor pengar för lögnen, vilket gav intressanta resultat i feedbacken. De personer som fick en stor summa pengar för det utförda arbetet och lögnen, ansåg att jobbet som kanske förväntat, var väldigt tråkigt. Däremot, personerna som enbart fick en låg summa pengar för sin lögn och arbete, ändrade sina attityder och fick en positiv inställning till arbetet de just utfört. Detta kunde ske eftersom den stora summan pengar fungerade som ett rättfärdigande för att ljuga, vilket minskar dissonansen. För de personer med låg summa, gick det inte att rättfärdiga med

pengarna utan de var tvungna att ändra attityder för att minska dissonansen.

För att återgå till sketchen kan vi söka förståelse genom teorin om kognitiv dissonans. Om en person ser sig själv som en förespråkare av jämställdhet så kommer personen att vilja bete sig i linje med dessa attityder, vilken personen i sketchen uppvisar. När det inte existerade ett militärt hot, visade personen attityder och beteenden som var förenliga och ingen dissonans uppstod. När det militära hotet blev aktuellt, ändrade personen attityd, möjligen på grund av en dissonans. Detta kan ha skett eftersom ett förespråkande av jämställdhet i ett militärt scenario kan innebära en större risk att personen själv måste delta i konflikten om ett anfall mot hennes land skulle ske. Dissonansen som då skapas är att personen ser sig själv som en förespråkare av jämställdhet men att denna attityd vid ett militärt hot kan skapa en risk som personen i fråga vill undvika. Individerna vill då minska dissonansen eller rättfärdiga den vilket kan ske på olika sätt. Antingen stå fast vid sin attityd och kanske riskera att delta i militär konflikt, ändra attityd, eller rättfärdiga beteendeförändringen. Som vi har nämnt innan, spelar belöningen roll i huruvida personen ändrar eller rättfärdigar attityder och den eventuella belöningen i detta fall är att undvika att aktivt delta i militär konflikt. Detta kan ses som en stor belöning då överlevnad är en stark motivationsfaktor och personens attityder behöver därför inte nödvändigtvis ändras, utan ett rättfärdigande i detta scenario och en beteendeförändring kan räcka för att undvika dissonansen. Därav blir det även av stor vikt att mäta personers upplevda hot samt oro för en militär konflikt, eftersom det är förutsättning för att en dissonans likt den beskriven ska skapas.

Hur kan personen legitimera sin beteendeförändring? Som vi utforskat tidigare kan det finnas en klar fördel till att personen i sketchen själv vill ändra sitt beteende eller attityder för att undvika konflikt, men hur detta sker kan system justification theory hjälpa oss att förstå.

System justification theory

Kognitiv dissonans hjälper oss att förstå vad som kan ligga bakom ändringen av attityder och beteendet i sketchen, men det ger ingen förklaring till varför scenariot specifikt skulle leda till ett anammande av traditionella könsroller. Individerna hade lika gärna kunnat försöka rättfärdiga undvikandet genom andra förklaringar. System justification theory (Gilovich et al., 2018) kan vidare hjälpa oss att förstå detta, som menar att maktskillnader mellan grupper upprätthålls genom stereotypiseringar. Teorin bygger på att människan vill uppfatta världen och samhället som rättvist, oavsett om det stämmer eller inte. Detta skapar

en dissonans för personer tillhörande mindre lyckligt lottade grupper när de inser att samhället inte är så rättvist som de först trodde. För att minska denna dissonans rättfärdigas samhällets orättvisor genom exempelvis stereotypiseringar. Detta kan vara genom att hävda att män är naturligt bättre ledare än kvinnor, men att kvinnor är bättre på annat, som att vara omhändertagande. Genom dessa stereotyper rättfärdigas den rådande orättvisa samhällsstrukturen så att de personer som utsätts för orättvisor, inte ska må dåligt över dem, utan istället acceptera status quo (Jost & Kay 2005; Kay & Jost 2003). Teorin belyser att människor är motiverade att upprätthålla samt acceptera rådande samhällsstruktur, då det är lättare att rättfärdiga med hjälp av stereotypiseringar än motsatsen, dvs att försöka uppnå förändring genom exempelvis protester (Gilovich et al., 2018).

Idag kan vi se att ca 22% av Sveriges försvar består av kvinnor (Försvarmakten, 2021) vilket kan ses som ett status quo i just denna kontext, vilket enligt teorin är något vi vill upprätthålla. Inom ett militärt sammanhang, kan det för män innebära att de ser sig själva som mer lämpliga än kvinnor för militära uppdrag och ämnar att bibehålla ingruppens makt. Även för kvinnor kan det innebära ett rättfärdigande om att män kanske faktiskt är bättre lämpade för militära uppdrag, eftersom det är lättare att rättfärdiga än att protestera (Gilovich et al., 2018). Som tidigare nämnt kan detta ses som en fördel för en enskild individ då den kan slippa delta i den militära konflikten, men det kan också bli en nackdel eftersom det orsakar mindre jämlikhet mellan könen enligt System justification theory. Vidare kan ytterligare stereotypisering ske genom redan existerande skillnader av attityder hos kvinnor och män, vilket vi kan förstå genom self categorization theory och social identity theory.

Self categorization theory och social identity theory

Vidare vill vi också söka att förstå varför personen i sketchen huvudsakligen identifierade sig med sitt kön i denna situation, eftersom det är denna kategorisering som stereotyperna baseras på. Detta förklaras av self-categorization theory, som menar att kontexten du befinner dig i kommer att styra vad du identifiera dig som. Om du är en ensam kvinna bland en grupp män, kommer du huvudsakligen identifiera dig som kvinna, då det är det som åtskiljer dig från de övriga. Detta visar att hur en huvudsakligen identifierar sig inte alltid är fast, utan snarare flytande och kan ändras över situationer. Vidare för att förstå hur denna identifiering till grupper kan påverka oss, förklaras av Social identity theory. Denna teori förklarar den del av vår självbild som skapas av grupper och sociala kontexter. De grupper du identifierar dig med kommer du också att få en personlig känslomässig koppling till. Känslomässig identifiering med grupper på detta sätt får även konsekvenser, som att människor gärna skiljer sin egen grupp från andra, genom att se sin grupp mer positivt och

andra mer negativt. Detta kan förklaras genom att vi är rädda för den eventuella konkurrens som andra grupper kan innebära mot din grupp. Denna ingrups-bias kan skapa fördomar och stereotypisering.

Så varför kan könsidentifiering bli starkare under externa hot? Det finns en skillnad mellan män och kvinnor gällande attityder mot krig, exempelvis hur orolig en är för att en eventuell väpnad konflikt skulle ske (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 2018). En möjlig konsekvens av det närvarande externa hotet är att denna attitydskillnad mellan könen blir ännu tydligare och att det, i enlighet med self categorization theory och social identity theory ökar självkategoriseringen samt identifieringen med det egna könet, vilket då också skulle främja stereotypisering av andra kön. Givetvis är det inte endast kön som är intressant när det kommer till synen på könsroller inom försvaret under hot av krig. Tidigare forskning har funnit en rad variabler vilka kan hjälpa till att predicera attityder gällande könsroller under hotfulla säkerhetsomgivningar eller andra typer av externa hot. De variabler vi valt att använda oss av i undersökningen är baserade i betydande evidens gällande prediktionsförmåga samt en grad av explorativt intresse. Dessa är som nämnt tidigare SDO, upplevt hot, upplevd oro, agreeableness och neuroticism samt könsstereotypi.

Vad är Social dominance orientation?

SDO är ett personlighetsdrag vilket visar hur mycket en person vill se sin egna ingrupp vara överlägsna andra grupper (Pratto et al., 1994). SDO utgörs av två mätbara komponenter, "gruppbaserad dominans" och "motstånd till jämlikhet" (Ho et al., 2012; Jost & Thompson, 2000). Gruppbaserad dominans mäter hur mycket en person identifierar sig med sin sociala grupp och tron om att det finns en hierarkisk ordning för dessa sociala grupper, där den egna gruppen befinner sig i toppen. Personer med en höga värden inom denna komponent kan kännas igen genom deras fientlighet mot andra grupper då de ser andra grupper som ett potentiellt hot vilka kan konkurrera mot ingruppen. Konkurrensen blir således ett hot för ingruppens sociala status och välmående. "Motstånd till jämlikhet" mäter individens stöd till existerande samhällsstrukturer i kombination med tanken att grupper som redan är på botten bör stanna där. Personer med höga värden för denna komponent, känns igen genom att de ofta motsätter sig förslag som förespråkar utökade möjligheter för underordnade grupper. Eftersom dessa individers fördelaktiga grupposition i samhället är ett resultat av ojämlikhet, blir ökad jämlikhet mellan grupper ett direkt hot mot deras makt (Kite & Whitley, 2016).

Därför kan vi se att personer med hög SDO vill se den eller de grupper som de

identifierar sig med behålla sin sociala plats högt upp i samhället och är emot förslag som skulle kunna hota deras position. (Kite & Whitley, 2016; Sidanius & Pratto, 1999) Vilka grupper personerna identifierar sig med kan variera allt från etnicitet, socioekonomisk status, kön osv. Vi kan däremot se att de personer med hög SDO oftast tillhör grupper som redan har en hög position i samhället (Sidanius & Pratto, 1999). Vita, rika, heterosexuella och män har alla uppvisat högre SDO än sina motparter enligt studier (Pratto et al., 2007; Sidanius & Pratto, 1999). Dessutom tenderar personers nivå av SDO öka i takt med att personer besätts i roller med mer makt. SDO är föränderligt och kan därmed öka eller minska beroende på hur ens position i samhället ändras. (Guimond et al., 2003)

Tidigare forskning om SDO

Forskning har visat att det finns ett positivt samband mellan SDO och attityder gentemot krig samt ett negativt samband i förhållande till attityder mot fred (Okumusoglu, 2017). SDO är även starkt relaterat till fördomar om grupper, exempelvis, etniska minoriteter, homosexuella och även kvinnor, (Altemeyer & Altemeyer, 1996; Stellmacher & Petzel, 2005) vilket för denna studie är högst relevant då den ämnar att undersöka attityder mot försvarsrelaterade könsroller under ett externt hot, i detta fall potentiellt krig. De typer av fördomar som SDO är relaterat till leder även till militaristiska attityder och nationalism (Altemeyer & Altemeyer, 1996; Stellmacher & Petzel, 2005). Resultat från en longitudinell studie av som genomfördes på vita amerikanska universitetsstudenter stödjer detta, då SDO med signifikans kunde predicera fördomsfullhet gentemot en rad etniska utgrupper (Kteily et al., 2011). Christopher och Wojda (2008) styrker ytterligare kopplingen mellan SDO och fördomsfullhet gentemot kvinnor. Detta gjordes genom en enkätstudie på en amerikansk population vilken bland annat undersökte förhållandet mellan SDO och två typer av fördomsfullhet gentemot kvinnor. Den första av dessa två typer av fördomsfullhet utgjordes av anställningsskepticism, vilket kan förklaras som fördomar mot kvinnor som arbetskraft, exempelvis att kvinnor saknar de förmågor som behövs för att lyckas på arbetsplatsen (Valentine, 2001). Den andra typen av fördomsfullhet som mättes var preferensen för traditionella könsroller. Studiens resultat visar med hjälp av regressionsanalyser att SDO förklarar en signifikant andel av variansen i både gällande anställningsskepticism och preferensen för traditionella könsroller (Christopher & Wojda, 2008). Individer med högre värden på SDO, tenderar att också uttrycka mer anställningsskepticism mot kvinnor och föredra mer traditionella könsroller (Christopher & Wojda, 2008). Detta är av stort intresse då denna undersökning intresserar sig av just könsroller i en försvarsrelaterad kontext, vilken är mansdominerad.

SDO - kopplingen till upplevt hot. Vad som blir än mer intressant som bakgrund för det denna uppsats ämnar att undersöka är hur SDO hänger samman med graden av upplevt hot under en hotfull kontext, likt den Europa och Sverige för tillfället befinner sig i. Hotfulla säkerhetsomgivningar kan exempelvis indirekt öka fördomar gentemot kvinnliga ledare genom att det yttre hotet påverkar ideologiska attityder likt authoritarianism och social dominance orientation (Kim & Kang, 2021). Duckitt och Fisher (2003) hävdar, genom ett teoretiskt ramverk som kopplar samman världsuppfattningar, personlighet, sociala situationer och ideologiska attityder, att när sociala situationer är mer konkurrenskraftiga är människor mer benägna att tycka att "världen är en hänsynslöst konkurrenskraftig/tävlingsinriktad djungel". Denna uppfattning om världen leder till ideologiska attityder som framhäver social dominans och understryker vikten av makt, hierarki och ojämlikhet.

Annor forskning (Uenal et al., 2021) vilken undersökte förhållandet mellan, klimatförändringshot, invandringshot, social dominance orientation och ingrupsidentifikation i en västerländsk kontext upptäckte intresseväckande resultat. I studien kontaktades först deltagare i en icke-experimentell del av undersökningen där respondenter besvarade påståenden vilka behandlade SDO och ingrupsidentifiering, det vill säga hur mycket en person identifierar sig med sin egna grupp. Två år senare kontaktades dessa personer igen för att genomföra den experimentella delen av studien. I denna del presenteras deltagare med en av tre möjliga tidningsartiklar vilka utgjorde tre olika hot-tillstånd. Dessa var klimathottillstånd, invandringshottillstånd och ett kontrolltillstånd där inget hot presenterades. Artiklen klimathot informerade om klimatförändringar och varnade om dess negativa konsekvenser kunde. I invandringshottillståndet presenterades respondenter med en text om kulturella och sociala problematiker relaterad till muslimsk invandring till USA. Kontrolltillståndet bestod av en artikel om en välkänd TV-serie. Efter respondenterna läst sina respektive artiklar besvarades en rad frågor, vilka bland annat behandlade, upplevt klimatförändringshot, upplevt invandringshot, och modern rasism. Resultatet visade att de personer som presenterats med en artikel om antingen klimatförändringshotet eller invandringshotet visade signifikant högre nivåer av upplevt hot för invandringshot och modern rasism (Uenal et al., 2021). Resultatet medierades av deras tidigare nivåer av SDO och ingrupsidentifiering (Uenal et al., 2021). SDO visade sig här alltså vara en viktig medierande faktor för att förstå hur externa hot kan påverka människors attityder om utomstående grupper, vilket är högst relevant för studiens syfte.

Forskning om externa hot och synen på könsroller

Forskning som direkt undersöker hur externa hotfulla omständigheter kan påverka

attityder är Kim och Kangs (2021) studie om externa hot och individuell bias mot kvinnliga ledare. Studien undersökte mer än 200 000 individer från 84 olika länder och visade att länder under större säkerhetshot i högre utsträckning höll med om att män är bättre politiska ledare än kvinnor. Undersökningen försökte förklarar hur den internationella säkerhetsomgivningen kan påverka individuella könsattityder. Ett lands yttre säkerhetsomgivning kan påverka utvärderingen av kvinnliga och manliga ledare genom att nivån av upplevt hot ökar. Detta grundar sig i forskning om sambandet mellan externa hot, exempelvis krig eller terrorism och stereotypisering och hur dessa kan påverka vem människor stöttar som ledare (Holman et al., 2016; Falk & Kenski, 2006; Lawless, 2004).

En mer hotfull omgivning innebär att folk upplever en högre nivå av hot och ett ökat behov av nationell säkerhet (Kim & Kang, 2021). Berinsky (2009, refererad i Kim & Kang 2021) visar att uppmärksammandet av det ökade behovet av nationell säkerhet gör att individer tenderar att föredra ledare med en förmåga att försvara landet från utomstående fiender. Studier av Huddy och Terkildsen (1993) samt Kahn (1994) visar att människor tenderar att förvänta sig att män är mer kompetenta inom militära och försvarsmässiga frågor medan kvinnor förväntas vara kompetenta inom frågor rörande utbildning, hälsa och fattigdom. Detta grundar sig i flera anledningar: människor uppfattar män som innehavare av personlighetsdrag som att vara ambitiösa, aktiva, assertiva och aggressiva och andra drag vilka kan klassas som "tuffa" eller hårdföra. (Huddy & Terkildsen, 1993; Schneider & Bos, 2014). Kvinnor uppfattas ofta som varma, omhändertagande och empatiska (Schneider & Bos, 2014). Det kan även bero på kvinnors tendens att inneha mer liberala politiska åsikter än män och att vänsterideologier oftare associeras med kunskaper inom frågor om inhemsk och social välfärd (Kim & Kang 2021). Det är utifrån dessa förutfattade uppfattningar och stereotypiseringar om vilka områden de olika könen är lämpade inom som leder till att människor i mer hotfulla omgivningar tenderar att tro att män är bättre lämpade för nationellt ledarskap än kvinnor. Intressant nog så försvinner detta fokus under tider som präglas av fred och säkra omgivningar, då är preferensen betydligt mindre (Kim och Kang 2021). Kim & Kang (2021) menar också att militarisering är en viktig faktor i kopplingen mellan säkerhetsomgivning och preferens för manliga över kvinnliga ledare. Staters grad av militär upprustning beror på hur stort det externa hotet är. Ju större hotet är, ju mer resurser spenderas för att utöka militär kraft (Goertz, 2016). Kim & Kang (2021) beskriver hur militären förvandlas till en social kraft, under perioder när länder är under hot och rustar upp sin militära styrka i kombination med att nationell säkerhet är en politisk topprioritet. En tidigare studie av Kim (2019) visar hur ett utdraget hot mot landets territorium skapar en

omgivning som befrämjar närvaron av militära regimer. Politiska kulturer som präglas av militarism reproduceras ofta över decennier. Militarisering innebär ett medföljande paket av processer vilka kan forma män och kvinnors förväntningar av varandra och på sig själva. Uppbyggnaden av en stark militär förstärker alltså traditionella könsroller eftersom militärer “är könade” att bäst lämpa sig för manliga värnpliktiga och ledare. För att kunna rekrytera män till rollen som militär lutar man sig till stor del på föreställningar om maskulinitet, exempelvis den symboliska framställningen av mannen som en “rättvis krigare” för att få män att kunna rättfärdiga att de sätter sina liv på spel för landets skull (Goldstein, 2003). Män förväntas agera försvarare av nationen med kvinnorna får spela en stöttande roll för män som de som strider. Även i Israel där både män och kvinnor värvas in i armén förstärks de könsbaserade rollerna i form av att kvinnor ofta tillsätts i positioner med hjälpande funktioner, exempelvis sekreterare (Sasson-Levy, 2007). Militariseringen, vilken påskyndas och förstärks av en hotfull säkerhetsomgivning, förstärker i sin tur traditionella könsroller och socialiserar människor att föredra manliga ledare över kvinnliga ditto (Kim & Kang, 2021). Resultaten visar att länder som står inför ett utomstående hot har en högre preferens för manliga över kvinnliga ledare (Kim & Kang, 2021). Studien visar även att individer i länder med en mer hotfull säkerhetsomgivning är mer benägna att hålla med om att “universitetsutbildning är viktigare för pojkar än flickor” samt “män förtjänar jobb mer än kvinnor gör” (Kim & Kang, 2021). Studiens slutsats lyfter även tanken om att det eventuellt kan finnas ett mer omfattande fenomen i form av att förväntningar om en framtida konflikt gör att individer håller mer patriarkala attityder. Detta är dock något undersökningen inte kan besvara. Kim & Kang uttrycker därav att forskning gällande hur externa hot kan hänga samman med könsbias och könsattityder på en bredare och mer generell nivå behövs.

Annan forskning om hur externa hot kan påverka människors könsattityder har gjorts av Kunovich och Deitelbaum (2004). Studien undersöker hur etnisk konflikt, ett yttre hot, förhåller sig till grupp-polarisering och könsattityder i Kroatien. Studiens resultat visar att utgruppspolarisering, kortfattat att graden av negativa attityder och beteenden gentemot en annan grupp, påverkade attityder mot traditionella könsroller i Kroatien. Både män och kvinnor med högre nivåer av utgruppspolarisering, visade mer traditionella attityder både i stöd till politiska förslag och könsroller i familjen. Utgruppspolarisering visade sig ha en större effekt än exempelvis socialisering i barndomen, interpersonella familjerelationer, och individuella resurser.

Agreeableness och neuroticism

Tidigare forskning har visat att personlighetsdragen neuroticism och agreeableness

kan hjälpa oss att förstå bl.a. "ras-baserad" fördomsfullhet (Koehn, 2019). Begreppen agreeableness och neuroticism syftar på två subskalor av den, inom psykologins värld, betrodda femfaktorteorin, även kallad big five-teorin, vilken frekvent används för att mäta personlighet. Vi vill undersöka om dessa personlighetsdrag även kan förklara könsbaserad fördomsfullhet, i form av attityder om könsroller vid försvar under externt hot. Att studien inte använde resterande personlighetsdrag från femfaktorteorin beror på att dessa verkade mindre lämpade samt att undersökningen då hade blivit alldeles för tidskrävande att genomföra för respondenter.

Personer med hög nivå av neuroticism karaktäriseras typiskt sett genom att de är nervösa, känslomässiga, osäkra, spända och oroade. Personer som befinner sig i motsatt ände av neuroticismspektrat är vanligtvis lugna, avslappnade, känslomässiga, säkra och nöjda med sig själv. Personer med höga värden på skalan för agreeableness tenderar att vara snälla, samarbetsvilliga, hjälpsamma, och pålitliga. Låga poäng indikerar att personen är cynisk, oförsämd, ej samarbetsvillig, hämndlysten, manipulativ, irriterad, misstänksam och hänsynslös (Cervone & Pervin, 2018). Agreeableness och neuroticism visar sig utifrån tidigare forskning (Ekehammar & Akrami, 2007; Ozkan, 2019), kunna predicera synen på traditionella könsroller, vilket är av stort intresse för denna studies syfte och ännu en anledning till varför just dessa subskalor används.

Tidigare forskning om Agreeableness, Neuroticism och könsroller

En studie av Ozkan (2019) undersökte, med hjälp av 301 universitetsstudenter i Turkiet samspelet mellan neuroticism och traditionella könsroller för att bättre kunna förstå vad som påverkar detta. Studien resultat fann att undersökningsdeltagare med högre nivåer av neuroticism uppvisade mer traditionella könsrollsattityder (Ozkan, 2019).

Forskning av Ekehammar och Akrami (2007) undersökte förhållandet mellan personlighet och fördomar i Sverige. Undersökningen delades upp i tre skilda studier som behandlade olika typer av fördomar, varav en av dessa fokuserade på sexism. Studien som fokuserade på sexism använde sig av NEO-PI-R (big five) för att mäta personlighetsdrag, och swedish modern sexism scale. I studiens resultat uppvisade agreeableness en signifikant negativ korrelation med sexism. Detta innebar att högre värden på skalan för agreeableness kunde kopplas samman med lägre nivåer av sexism.

Könsroller

Utifrån tidigare forskning är det tydligt att ett externt hot kan påverka synen på könsroller (Kim & Kang, 2021). Utifrån vår kunskap finns det inte skalor specifikt om könsroller inom en försvarsrelaterad kontext. Därför är en skala som behandlar generella

könsroller tänkt att användas för att undersöka om den kan predicera en egenkonstruerad skala om just försvarsrelaterade könsroller. Denna egenkonstruerade skala kallar vi för attityder till försvarsrelaterade könsroller, härnäst förkortad AKF. Vi har i denna undersökning använt oss av Gender role stereotype scale, (GRSS) (Mills et al., 2012) för att mäta stereotypisering av könsroller och för att se om den predicerar den egenkonstruerade skalan AKF.

Frågeställning och hypoteser

Med bakgrund i de teorier och den tidigare forskning som presenterats lyder undersökningens frågeställning som följande: Hur ser människors attityder till försvarsrelaterade könsroller ut under ett externt hot? Med hjälp av denna forskningsfråga ämnar denna uppsats att undersöka hur SDO, agreeableness, neuroticism, stereotypisering av könsroller, upplevt hot och upplevd oro kan predicera AKF.

Följande hypoteser har ställts upp för att underlätta besvarandet av studien:

Hypotes 1a: Upplevd oro kommer korrelera positivt med AKF

Hypotes 1b: Upplevt hot kommer korrelera positivt med AKF

Hypotes 2: SDO kommer korrelera positivt med AKF

Hypotes 3a: Agreeableness kommer korrelera negativt med AKF

Hypotes 3b: Neuroticism kommer korrelera positivt med AKF

Hypotes 4: GRSS kommer korrelera positivt med AKF

Hypotes 5: Upplevd oro, upplevt hot, SDO, agreeableness, neuroticism, GRSS, kommer alla bidra signifikant för att förklara variansen inom attityder om traditionella könsroller i en militär kontext i en regressionsmodell.

Vi intresserar oss av och förväntar oss även att hitta skillnader mellan män och kvinnor inom de olika variablerna, men då vi använt oss av ett bekvämlighetsurval är detta något som kommer undersökas mer explorativt i dataanalysen.

Metod

Deltagare

Studien använde ett bekvämlighetsurval för datainsamling vilket i detta fall innebar att deltagare rekryterades från sociala medier. Enkäten besvarades fullständigt av 107 respondenter. Av dessa identifierade 62 stycken som kvinnor, 44 som män, en person ville ej svara. Åldersmässigt befann sig 80 (74.8%) av de 107 respondenterna mellan 18 och 29 år. Inom utbildningskategorin hade 76 av 107 antingen slutfört eller för tillfället genomgått en kandidat- eller masterutbildning. Efter att bekantat oss med datan plockades en manlig respondent bort på grund av uppenbar oärlighet i dess svar, eftersom detta påverkade resultatet märkbart. Analyserna för det fullständiga datasetet utfördes därmed utifrån 106 respondenter. Respondenten som ej ville uppge kön exkluderades från de könsseparerade analyser som genomfördes.

Material/Instrument

Enkätundersökningen använder sig av flera redan befintliga och beprövade skalor för att mäta relevanta konstrukt. För att mäta könsrollsstereotyper användes gender role stereotype scale (GRSS) bestående av 14 påståenden varav hälften behandlade manlig könsroll respektive kvinnlig könsroll som vi i analysen kallar för GRSSMan och GRSSKvinna. Skalan besvarades med hjälp av fem svarsalternativ vilka gick var, 1. bör alltid göras av mannen, 2. bör oftast göras av mannen, 3. bör delas lika, 4. bör oftast göras av kvinnan, 5. bör alltid göras av kvinnan. Skalans cronbachs alpha var för GRSSMan 0.697 (0.64 i originalskalan (Mills et al., 2012)) och för GRSSKvinna 0.35 (0.75 i originalskalan (Mills et al., 2012)). Denna skala verkade bäst lämpad för en svenskt kontext jämfört med de andra alternativ som övervägdes. Detta eftersom vissa skalor var skapta efter mer tydliga traditionella könsrollsstereotyper än vad vi är vana vid i Sverige.

För att mäta neuroticism användes Costa & McCraes (1992) subskala för neuroticism bestående av 10 påståenden och cronbachs alpha 0.842 (0.86 i originalskalan av Costa & McCraes, 1992). Skalan besvarades av respondenten genom att med hjälp av en femstegad likertskala bedöma till vilken utsträckning hen instämde med de olika påståendena. De fem olika alternativen bestod av 1. inte alls, 2. i låg grad, 3. delvis, 4. i hög grad, 5. instämmer helt.

Agreeableness mättes med en subskala för agreeableness med tio påståenden och cronbachs alpha 0.82 (0.82 i originalskalan av Goldberg, 1992). Även denna skalan besvarades av respondenten genom att med hjälp av en femstegad likertskala bedöma till

vilken utsträckning hen instämde med de olika påståendena. De fem olika alternativen var återigen: 1. inte alls, 2. i låg grad, 3. delvis, 4. i hög grad, 5. instämmer helt. Att skalan för agreeableness ej hämtades från samma big five personality trait test som subskalan för neuroticism berodde på svårigheter att träffsäkert översätta flera av påståendena från engelska till svenska, samt en lägre cronbachs alpha. Anledningen till varför vi endast valde att mäta agreeableness och neuroticism av big five grundar sig att dessa framstod som bäst lämpade för att förklara det vi ville undersöka samt för att inte göra enkäten för lång för respondenter.

För att mäta Social Dominance Orientation användes SDO7 scale (Ho, et al., 2015). Vi har inte tillgång till cronbachs alpha för originalskalan men uppvisade cronbachs alpha 0.927 i vår undersökning. Originallet på denna skala är utformat som en likertskala med 7 olika svarsalternativ, vi valde att istället göra om den till en version med fem steg för att underlätta för respondenter och göra enkäten mer enhetlig då de andra skalorna besvarades på likertskalor med fem steg. Skalan besvarades av respondenten genom att med hjälp av en femstegad likertskala bedöma till vilken utsträckning hen instämde med de olika påståendena. De fem olika alternativen bestod av 1. inte alls, 2. i låg grad, 3. delvis, 4. i hög grad, 5. instämmer helt.

För att mäta oro använde och upplevt hot använde vi oss av två block av 5-stegade likert skalor som tidigare använts 2015 för att undersöka svenskars syn på försvarsmakten och det svenska samhällets risk- och hotbilder (Wallenius et al., 2021). För att mäta hur stor oro respondenter upplevde oro besvarades 5 påståenden om katastrofer/militära angrepp/terroristattentat utifrån frågan "hur stor är din oro att..." med en femstegad likertskala med följande svarsalternativ: 1. obefintlig, 2. liten, 3. måttlig, 4. stor, 5. mycket stor. Vi har tyvärr inte tillgång till originalskalans alpha men i vår undersökning uppvisade skalan för upplevd oro cronbachs alpha =0.888.

För att mäta upplevt hot besvarades fyra påståenden utifrån frågan "I vilken utsträckning instämmer du med följande påståenden om hur du upplever den militära hotbilden mot Sverige?". Skalan besvarades på en femstegad likertskala med följande svarsalternativ: 1. inte alls, 2. i låg grad, 3. delvis, 4. i hög grad, 5. instämmer helt. Vi har tyvärr inte tillgång till originalskalans cronbachs alpha men skalan för upplevt hot uppvisade i vår undersökning en cronbachs alpha =0.454.

Utöver tidigare beprövade skalor konstruerades AKF vilken utgjordes av ett block av fem påståenden om respondentens attityder till könsroller gällande värnplikt, försvar och väpnad konflikt, vilka besvarades med femstegade likertskalor. Svarsalternativen bestod av: 1. inte alls, 2. i låg grad, 3. delvis, 4. i hög grad, 5. instämmer helt. En låg poäng på AKF

tyder på en egalitär syn på försvarsrelaterade könsroller medan en hög poäng indikerar en mer traditionell syn. Denna egenkonstruerade skala uppvisade cronbachs $\alpha = 0.795$ vilket är acceptabelt. Skalan bestod inledningsvis av 6 påståenden, dock plockades ett av dessa bort inför dataanalysen då det ej mätte det som önskades. Detta påstående behandlade huruvida respondenten själv hade kunnat tänka sig att genomföra värnplikt.

Design & procedur

Undersökningen är en kvantitativ tvärsnittstudie med korrelationell design. En enkät konstruerades för att samla data från en rad olika variabler för att sedan kunna se samband. Ytterligare ett mål var att med hjälp dessa variabler kunna predicera AKF med hjälp av en linjär multipel regressionsanalys.

Enkäten skapades genom sunet och publicerades i diverse grupper samt våra personliga sidor på sociala medier med en kort text med syfte att fånga intresse. Det nämndes även att enkäten skulle ta mellan 10-15 minuter att genomföra. Därefter besvarade respondenter först en rad demografiska frågor som ålder, kön, utbildningsnivå samt om de gjort värnplikt eller ej. Ålder mättes i intervaller om 5 år från 18-66 och sedan en sista kategori för personer över 66 år. Vidare kom den egenkonstruerade skalan gällande könsroller i relation till militära åtaganden. Därefter skalor om upplevd oro och upplevt hot. Därefter besvarades frågor gällande neuroticism och agreeableness, följt av SDO och till sist GRSS. Deltagare hade dessutom möjlighet att i en fritext-ruta fylla i eventuella kommentarer. Vid slutförd enkät tackades deltagaren och presenterades med en kort debrief och kontaktinformation till författare och handledare för eventuella frågor och funderingar.

Etik

Enkätundersökningen följer etiska riktlinjer. Samtliga undersökningsdeltagare presenterades i enkätens inledning med en kort bakgrund till studiens ämne och information om, anonymitet, konfidentialitet, att det närsomhelst gick att avbryta sitt deltagande, och en ruta att klicka i för att indikera samtycke till deltagande. Enkätens skalor och frågor ger inte upphov för stressnivåer utöver de som upplevs i respondentens vardagliga liv. Känsliga personuppgifter samlas inte in och det finns varken intresse eller möjlighet att identifiera respondenter utifrån deras svar. Samtliga deltagare informerades om sina rättigheter gällande medverkan och fick information om anonymitet, konfidentialitet samt att de närsomhelst kunde avbryta sitt deltagande utan att ange någon särskild anledning eller förklaring.

Analyser

Datan inspekterades inledningsvis för att kontrollera datans distributioner inom de olika variablerna. Datan för AKF, upplevd oro, neuroticism och agreeableness kan anses vara

normalt fördelad. GRSS-skalorna om könsrollssterotypi visade en hög kurtosis, medan SDO och upplevt hot ej uppfyllde antagandet om normalitet enligt Shapiro-Wilks test. Se appendix 2. För att vidare bekanta oss med datan och testa de hypoteser som ställts upp producerades en korrelationsmatris vilken visade samband mellan de olika variablerna. Utifrån korrelationsmatrisens information fortsatte vi sedan med att bygga en linjär regressionsmodell bestående av alla variabler för att se hur de tillsammans kunde predicera AKF. Vidare skalade vi ner modellen för att hitta de variabler som förklarade störst del varians.

Resultat

Deskriptiv statistik

I tabell 1 presenteras deskriptiv statistik från studiens samtliga variabler. Medelvärdet utgår ifrån 5-stegade likertskalor.

Tabell I. Medelvärde, standardavvikelse, cronbach's alpha, skewness & kurtosis för samtliga variabler.

Variabel	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>α</i>	<i>S</i>	<i>K</i>
AKF	2.43	0.861	0.795	0.181	-0.561
Upplevd oro	2.56	0.721	0.888	0.560	0.334
Upplevt hot	2.88	0.451	0.454	-0.656	2.00
Neuroticism	2.56	0.674	0.86	0.391	0.125
Agreeableness	4.02	0.523	0.82	-0.281	-0.269
SDO	1.94	0.730	0.927	0.888	0.353
GRSSMan	3.12	0.249	0.697	1.32	6.06
GRSSKvinna	3.06	0.152	0.350	2.53	8.63

Korrelationsanalys

En korrelationsanalys mellan studiens samtliga variabler genomfördes med hjälp av Pearsons korrelationskoefficient. Korrelationsanalysens resultat, vilket presenteras i *tabell 2* nedan.

Tabell 2. *Korrelationsmatris för samtliga variabler.*

Variabel	1	2	3	4	5	6	7
1. AKF							
2. Upplevd Oro	-.195*						
3. Upplevt Hot	-.074	.194*					
4. Neuroticism	.030	.127	-.129				
5. Agreeableness	-.219*	.225*	-.062	-.001			
6. SDO	.318***	-.116	.031	.126	-.313**		
7. GRSSMan	.376***	.087	.137	.052	-.032	.311**	
8. GRSSKvinna	.273**	.005	-.129	.007	-.128	.196*	.664***

Not. * = $p < .05$, ** = $p < .01$, *** = $p < .001$.

Korrelationsmatrisen gav stöd åt hypotes 2, 3a, och 4, medan 1a, 1b och 3b inte fann stöd. H1a visade att upplevd oro inte korrelerade positivt med AKF, dock uppmättes en negativ signifikant korrelation. Detta betyder att ju högre oro en person känner, desto mer egalitära attityder mot könsroller inom militären kommer personen att ha. H1b visade sig inte heller stämma då upplevt hot inte korrelerade med AKF. H2 uppvisade en stark signifikant korrelation mellan SDO och AKF. H3a uppfylldes då agreeableness visade en stark negativ korrelation med AKF. Vidare gav resultatet inget stöd till H3b då neuroticism inte korrelerade med AKF. H4 visade sig vara korrekt då både GRSSMan och GRSSKvinna uppvisade starka signifikanta korrelationer med AKF. Vidare finns signifikanta positiva korrelationer mellan upplevt hot och upplevd oro, SDO och GRSSMan/GRSSKvinna, oro och agreeableness. En negativ signifikant korrelation uppmättes mellan agreeableness och SDO.

Linjär regressionsanalys

En linjär regressionsanalys genomfördes där AKF skulle prediceras med samtliga

variabler. Dessa variabler var: SDO, GRSSKvinna, GRSSMan, Agreeableness, Neuroticism, Upplevt hot och Upplevd oro. Den multipla regressionsanalysen mellan AKF och övriga variabler visade sig vara signifikant ($F(7,98) = 4.65; p < .001$). Modellen vilken visas i *tabell 3*, kan med hjälp av de sju prediktorvariablerna förklara 19.5% av variansen enligt justerad R^2 gällande AKF. I denna modell har endast GRSSMan enskilt en signifikant påverkan som prediktor, $p=0.004$, vilket tydligt avfärdar hypotes 5 om att samtliga variabler skulle bidra signifikant till en regressionsmodell. Oro, hot, neuroticism, agreeableness och GRSSKvinna predicerade i negativ riktning medan SDO och GRSSMan predicerade i positiv riktning. För exakta p och t -värden för *tabell 3*, se appendix 4.

Tabell 3. *Regressionsmodell - AKF*

Prediktor	<i>B</i>	<i>SE</i>	β
Upplevd Oro	-.19	.11	-.16
Upplevt Hot	-.22	.18	-.12
Agreeableness	-.22	.16	-.14
Neuroticism	-.005	.12	-.004
SDO	.18	.12	.15
GRSSKvinna	.24	.71	-.04
GRSSMan	1.32**	.45	.38**

Not. N=106. *B* = Regressionsvikt, *SE* = Standard Error, β = Standardiserad regressionsvikt. * = $p < .05$, ** = $p < .01$, *** = $p < .001$

Utifrån denna modell är det tydligt att GRSSMan är modellens drivande prediktor för AKF. Därav testade vi att bygga utforma ytterligare en modell genom att plocka bort de variabler som gav minst förklarad varians i tidigare modell. Den nya modellen med mest förklarad varians bestod av en modell med GRSSMan, SDO vilka båda predicerade signifikant i positiv riktning samt upplevd oro som predicerade signifikant i negativ riktning. Denna modell var signifikant ($F(3,102) = 9.92; p < .001$) och kunde enligt justerad R^2 förklara 20.3% av variansen i AKF skalan. Den bästa möjliga modellen bidrog därav till en mycket liten förbättring i förklarad varians..

Explorativ: Eventuella Könsskillnader inom de olika variablerna

Vidare har en explorativ inspektion gjorts om eventuella könsskillnader i datan.

Slutsatser går inte att göra kring detta eftersom antalet deltagare för att analysera de två grupperna separat inte var tillräckligt. Däremot finns som tidigare nämnt skäl att tro att en viss skillnad mellan könen finns inom de variabler vi mätt och därför har vi valt att explorativt undersöka det trots begränsat urval.

Denna explorativa del av studien visar att det finns vissa skillnader mellan könen gällande vilka variabler som är signifikanta prediktorer i deras respektive bästa regressionsmodeller. Separata regressionsanalyser för män respektive kvinnor genomfördes. För endast män är den bästa möjliga regressionsmodellen, vilken visas i tabell 5, signifikant $F(3, 39)=4.46, p=0.009$. Denna modell använde sig av GRSSMan, SDO och Agreeableness vilka enligt justerad R^2 tillsammans kunde förklara 19,8 % av AKFs varians. GRSSMan och SDO hade en positiv prediktionsriktning medan agreeableness hade en negativ prediktionsriktning, ingen av dessa prediktorer hade enskilt en signifikant påverkan på modellen. För kvinnor bestod den bästa möjliga regressionsmodellen, vilken visas i tabell 5, av GRSSMan, SDO och upplevd oro, de två förstnämnda prediktorerna hade som för män en positiv riktning medan upplevd oro hade en negativ riktning. Även denna modell var signifikant $F(3, 58)=6.53, p<0.001$, och kunde enligt justerad R^2 förklara 21,4% av AKFs varians. Dock var det endast GRSSMan och upplevd oro som enskilt bidrog signifikant till modellen.

Tabell 4. *Regressionsmodell - AKF, endast män*

Prediktor	<i>B</i>	<i>SE</i>	β
GRSSMan	.30	.17	.28
SDO	.66	.37	.27
Agreeableness	-.29	.23	-.17

Not. N=43. *B* = Regressionsvikt, *SE* = Standard Error, β = Standardiserad regressionsvikt.
 * = $p < .05$, ** = $p < .01$, *** = $p < .001$

Tabell 5. Regressionsmodell - AKF, endast kvinnor

Prediktor	<i>B</i>	<i>SE</i>	β
GRSSMan	2.19**	.67	.37**
SDO	.26	.15	.19
Oro	-.35*	-.14	-.28*

Not. N=62. *B* = Regressionsvikt, *SE* = Standard Error, β = Standardiserad regressionsvikt.
* = $p < .05$, ** = $p < .01$, *** = $p < .001$

Vidare undersöktes korrelationsmatriser för både män och kvinnor separat och jämfördes sedan, se appendix 3. För kvinnor fanns ingen korrelation mellan SDO och AKF, medan män uppvisade en stark korrelation. GRSSMan har en stark positiv korrelation med attityder om militära könsroller för båda könen. Män visade även en stark positiv korrelation mellan GRSSKvinna och AKF, vilket kvinnor inte gjorde.

Diskussion

För att undersöka vilka variabler som korrelerar samt kan predicera attityder om försvarsrelaterade könsroller kan en i första anblick se korrelationsmatrisen i tabell 1. Förväntningen var att alla variabler skulle korrelera och kunna predicera AKF. Intressant för studien är att endast fem av sju variabler korrelerar med AKF. De två variabler som inte korrelerar med AKF och därav inte går i linje med tidigare studier är neuroticism (Ozkan 2019) samt upplevt hot (Kim & Kang 2021). Varför upplevt hot inte visar en korrelation skulle kunna bero på att respondenterna vid svarstillfället inte uppfattade ukraina-konflikten som nog oroande och hotfull. Detta styrks ytterligare utifrån de medelvärden som presenterats för dessa variabler, de båda befinner sig i närheten av skalans mittpunkt, vilket i fallet av upplevd oro, tyder på att respondenterna genomsnittligen känner sig något under "måttligt oroliga". Att de flesta inte känner sig särskilt oroliga kan även innebära att ingen kognitiv dissonans har skett liknande scenariot i sketchen, vilket då inte heller har en påverkan på personens attityder. Ytterligare en förklaring är att skalan som användes ej hade en hög cronbachs alpha och därav möjligen inte mätt det den borde. Varför det inte finns en korrelation mellan neuroticism och AKF är svårt att besvara genom just denna studie, eventuellt skulle det kunna bero på eventuell kulturell skillnad mellan Sverige och Turkiet som tidigare forskning gjorts i.

Övriga fem variabler visade signifikanta korrelationer som förväntat, förutom

upplevd oro. Upplevd oro visade en signifikant negativ korrelation med AKF, vilket blir ett av studiens mer intressanta fynd. Detta betyder att en högre nivå av upplevd oro leder till en mer egalitär syn på försvarsrelaterade könsroller. Vad detta beror på är svårt att säga, då tidigare forskning tyder på att en positiv korrelation borde ha uppstått (Kim & Kang 2021; Kunovich & Deitelbaum, 2004). Eftersom SDO kan öka eller minska beroende på kontexten kan detta ligga som bakgrund till den negativa korrelationen. I ett osäkert Europa och utan militär allians kan vi se att Sveriges läge kan uppfattas som svagt i jämförelse med andra länder. En låg maktposition kan möjligen bidra till en lägre SDO (Guimond et al., 2003). Resultatet visar att SDO korrelerar med AKF, men korrelerar även negativt med oro. Så när oron blir högre, sänks SDO hos befolkningen och mindre könsstereotypisering sker. Korrelationen mellan SDO och oro var ej statistiskt signifikant och det blir därför svårt att säga om detta faktiskt är orsaken. Mer troligt är att urvalet inte är representativt nog att spegla verkligheten. Tidigare forskning har visat, att äldre personer (von Hippel et al., 2000) och personer med lägre utbildningsnivå (Erhart, 2016) kan vara mer benägna att stereotypisera. Då dessa personer ej representeras i tillräckligt hög utsträckning, går det ej att dra några säkra slutsatser kring detta. Det är även möjligt att kulturella skillnader mellan tidigare forskning och denna undersöknings urval kan ha bidragit till ett annat resultat än det vi väntade oss, exempelvis att Sverige har en mer egalitär syn på könsroller jämfört med många andra länder (Teigen & Wängnerud 2009). Detta kan också då leda till att när en oro skapas, spelar inte stereotypiska könsroller någon roll i en utvärdering om vem som är bäst lämpad att delta i ett försvar.

Vidare skapade vi en modell utifrån de starkaste prediktorerna, stereotypisering av könsroller för män, SDO och upplevd oro. Stereotypiserande av den manliga könsrollen var den starkaste prediktorn av AKF. Detta menar att en stereotypisering av män var det som huvudsakligen styrde attityder om försvarsrelaterade könsroller. Att könsrollstereotypisering skulle vara en stark prediktor för AKF är nog inte särskilt förvånande, eftersom de båda ämnar att mäta liknande attityder men i olika kontext. Det som däremot kan spekuleras kring är varför stereotyper kring den manliga könsrollen var en starkare prediktor än kvinnliga. Utifrån skalorna som behandlar könsrollstereotypi kan vi utläsa att de allra flesta svarat att det mesta ska delas lika mellan könen, det vill säga låga grader av könsrollstereotypi. En fråga har dock stått ut mer än andra, vilket är vem som bör fria i en relation. I denna fråga var det inte ovanligt att respondenter svarade att det var en manlig uppgift. Eftersom en stor majoritet svarade väldigt egalitärt på övriga påståenden, kan faktumet att frieri sågs som en mans uppgift i en större utsträckning än resterande påståenden ha gett en stor påverkan på

resultatet. Vi kan även se att skalan om stereotypisering för kvinnlig könsrollstereotypi har en låg Cronbachs alpha vilket blir något problematiskt då detta innebär att de sju påståenden vilka ämnar att mäta attityder mot kvinnlig könsroll, inte kontinuerligt producerar liknande resultat (Nunnally 1978). Å ena sidan skulle detta, kunna bero på avsaknaden av den korrekta instruktionen, dock visar skalan som mäter attityder mot manlig könsroll en högre cronbachs alpha vilken befinner sig i närheten av en acceptabel nivå. Utan den starka traditionen att mannen ska fria, är det även oklart om de manliga könsrollstereotypiseringen hade varit den starkaste prediktorn, då den möjligen blir mycket påverkad av denna fråga.

Till sist gjordes en explorativ undersökning av eventuella könsskillnader i de attityder vi mätt genom en regressionsanalys. Vi kunde se en skillnad mellan män och kvinnor genom vilka prediktorer som var starkast. Både män och kvinnor hade SDO samt manlig könsstereotypi som starkast prediktorer. Skillnaden var i den sista prediktorn som för män var agreeableness och för kvinnor oro. Här kan vi kanske se en förklaring av den negativa korrelation som oro hade med AKF-skalan. Män uppvisade ingen korrelation mellan upplevd oro och AKF, medan kvinnor hade en negativ korrelation mellan dessa två variabler. Detta kan vara bidragande till den underliga negativa korrelationen som vi först stötte på i den övergripande analysen. Den eventuella skillnaden mellan kön kan ha blivit överrepresenterade eftersom vi hade mer kvinnor som deltog i studien än män och därav är den korrelationen signifikant för den övergripande modellen också. Vidare finns det några mer skillnader som kunde uppmärksammas. Män visar en stark korrelation mellan AKF och stereotypisering av kvinnliga könsroller, medan kvinnor inte gjorde detta. Däremot hade båda könen en stark korrelation mellan stereotypisering av manliga könsroller och AKF. Detta kan hjälpa att förklara den tidigare funderingen om varför stereotypisering av manliga könsroller är en starkare prediktor än kvinnliga. Kvinnors attityder kring försvarsrelaterade könsroller påverkas inte av deras syn på kvinnliga stereotypiska könsroller, utan enbart av deras syn på manliga stereotypiska könsroller. För män spelade dock både attityder kring kvinnliga och manliga stereotypiska könsroller roll för deras syn på försvarsrelaterade könsroller. Vilket kan ha bidragit till att de manliga könsrollerna är en starkare prediktor än de kvinnliga för AKF.

För att en sista gång knyta an till sketchen som inspirerade studien, kan vi se att det fenomen som inledningsvis beskrivs med hjälp av kognitiv dissonans, system justification theory och social identity theory, inte verkar ligga bakom vårt resultat. Eftersom attityder mot försvarsrelaterade könsroller korrelerade negativt med oro, hade en person enligt vår studie blivit mer egalitär desto mer oroad personen är för ett externt hot. Detta går dock inte att bekräfta i denna studie då vi enbart har undersökt aktuella attityder.

Begränsningar och felkällor

Unga mellan 18 och 29 samt personer med utbildning på universitetsnivå var kraftigt överrepresenterade i undersökningens urval. Det är sannolikt dessa gruppers överrepresentation beror på vilka grupper enkäten publicerades i. Med tanke på användningen av ett bekvämlighetsurval, det begränsade antalet respondenter samt svarsgruppens homogenitet kan urvalet inte anses vara representativt för en svensk befolkning, vilket gör det svårt att generalisera studiens resultat till en större population.

Ordningseffekter

Hur en vrider och vänder på det måste frågorna i enkäten ha en viss ordning. Detta gör att ordningseffekter blir oundvikliga såvida ordningen inte är helt och hållet randomiserad för att kunna se om ordning har en effekt på resultatet. Användningen av en randomiserad ordning valdes bort av pragmatiska skäl i kombination med tanken om att en viss ordning skulle skapa störst intresse och därmed också ge ett mindre antal avhoppare. En kan använda sig av multipla versioner av samma enkät för att kunna mäta eventuell ordningseffekt om en ej har tillgång till att randomisera den. Detta valdes att inte göra återigen av pragmatiska skäl. Att enbart ha en version av enkäten samt inte randomiserad ordning kan dock ha inneburit en viss effekt på respondenterna, vilket inte kan mätas, men bör tas i åtanke.

Social önskvärdhet

Då vår enkätundersökning innehåller frågor som kan ses som kontroversiella eller svar som kan tolkas som negativa, ökar chansen för att respondenters svar påverkas av social önskvärdhetsbias. Detta är ingenting vi kan mäta i vår studie, utan vi får anta att respondenterna har svarat så sanningsenligt de kan men ha möjligheten om en påverkan i åtanke.

Instruktioner för skalor

Efter att en viss förvirring bland studiens respondenter uttryckts angående skalorna upptäcktes att GRSS saknade den förbestämt medföljande instruktionen vilken ämnar att underlätta respondentens förståelse för frågorna i skalan. Detta ledde till att vissa respondenter i det slutliga kommentarsfältet uttryckte viss förvirring och svårighet att träffsäkert besvara skalan i enlighet med sina attityder. Detta verkar därmed ha påverkat hur undersökningsdeltagarna uppfattat, tolkat och besvarat de olika påståenden och i sin tur haft en effekt på studiens resultat.

Ändring av svarsalternativ

Vid översättning av skalor så har alternativet "delvis" använts som en mittpunkt istället för "neutral" i vissa fall. Detta var ett misstag som skedde då vi blandade ihop skalor

och dess svarsalternativ vilket vi inte la märket till förrän efter enkäten var publicerad. Svarsalternativ "delvis" innebär en viss värdering som är svår att definiera vid ett antal frågor. Detta skapar en problematik dels för att respondenterna inte känner att svar existerar som representerar deras åsikt, samt att vi som läser svaren får svårt att veta innebörden av ett "delvis". Detta kan ha en påverkan på resultatet, vilket en bör ha i åtanke, men är ingenting vi kan kontrollera för i efterhand.

Översättningar av skalor

Det faktum att vi själva, utifrån egen förmåga, översatt engelska skalor till svenska kan också påverka hur berörda frågor tolkas av respondenten.

Egenkonstruerad skala

För att specifikt mäta attityder om försvarsrelaterade könsroller konstruerades egna frågor till en skala, AKF. Skalan är ej testad tidigare och trots att skalan i denna studie uppvisade ett acceptabelt cronbachs alpha kan det fortfarande vara problematiskt att dra slutsatser utifrån dess resultat.

Pilottest

Enkäten provkördes ett fåtal tillfällen innan publicering av den färdiga versionen. Dessa test syftade att reda ut eventuella oklarheter vilka respondenten skulle kunna uppleva och fungera som underlag för förtydliganden och förbättringar. Dessa test av enkäten utfördes av personer inom en akademisk kontext vilket medför en möjlighet att de har större vana av, och därmed förståelse för denna typ av skalor och enkätundersökningar samt hur de skall besvaras. Vi hade med fördel kunnat ha tillfrågat personer med olika bakgrund i detta skede för att bättre kunna fånga upp de olika typer av oklarheter som fanns i enkäten samt att bättre förstå behoven av tydlighet.

Samtliga av dessa brister påverkar enkätundersökningens resultats reliabilitet och validitet då förändringar gjorts från de formuleringar som använts i originalskalorna. Vi kan inte med säkerhet hävda att vi har undersökt det som dessa skalor är ämnade att mäta på grund av dessa modifieringar.

Framtida forskning

Övergripande för all framtida forskning angående attityder kring försvarsrelaterade könsroller bör en testad, reliabel och valid skala framtas för att säkerställa träffsäkra resultat. Vidare bör fler variabler undersökas i framtida forskning, då denna studie endast lyckats förklara en del varians av skalan.

I framtida forskning hade det varit möjligt att göra ett experiment som vore mer passande för att testa just ett sådant scenario där manipulation kan användas för att säkerställa

att en kognitiv dissonans skapas. Dessutom är det nödvändigt att mer longitudinell forskning genomförs vilken mäter attitydförändringar över tid, om möjligt mellan perioder under lugna externa säkerhetsomgivningar i kontrast till perioder som präglas av starka externa hot behövs. Då denna typ av forskning möjliggör jämförelser mellan de olika tillfällena kan attitydförändringar mer träffsäkert mätas och en bättre förståelse för fenomenet uppnås. Detta kan hjälpa oss att få kunskap om hur attityder kan komma att förändras vid ett hot och ge oss en djupare förståelse för vilka konsekvenser som skapas av dessa hot.

Då det finns en del könsskillnader av intresse som explorativt uppmärksammats inom studien är det av intresse att mer noggrant och genomgående ta sig an detta för att kunna dra mer konkreta slutsatser angående eventuella könsskillnader inom området.

Denna typ av mer extensiv forskning som föreslagits ovan, hade kunnat bidra till viktigt kunskapsgenerering för att utöka förståelsen kring stereotypisering av könsroller och dess implikationer för samhället. Denna typ av kunskap skulle i sin tur kunna bidra till ett mer egalitärt samhälle.

Slutsats

Denna studie har undersökt hur attityder till försvarsrelaterade könsroller under ett externt hot ser ut i Sverige. För att mäta dessa attityder, skapade vi en skala som benämns AKF. Vi kunde se en del tendenser i vår data, där vissa variabler hade en signifikant korrelation och kunde predicera AKF. De tre starkaste prediktorerna för AKF var stereotypiserande av manliga könsroller, SDO och upplevd oro. Det gick även att se en del könsskillnader. På grund av ett begränsat urval samt andra begränsningar så är resultatet inte generaliserbart och bör tolkas med försiktighet.

Referenser

- Certainlynotspongebob [@certainlynotspongebob]. (2022, February 2). *i've never said anything about equal rights ever #fyp #ww3* [Video] TikTok.
<https://www.tiktok.com/@certainlynotspongebob/video/7059932131828452655?lang=sv-S>
- Cervone, D., & Pervin, L. A. (2018). *Personality: theory and research* (14). John Wiley & Sons, Inc.
- Christopher, A. N., & Wojda, M. R. (2008). Social dominance orientation, right-wing authoritarianism, sexism, and prejudice toward women in the workforce. *Psychology of Women Quarterly*, 32(1), 65-73. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.2007.00407.x>
- Costa and McCrae (1992) NEO-PI-R Domains. <https://ipip.ori.org/newNEODomainsKey.htm>
- Duckitt, J., & Fisher, K. (2003). The impact of social threat on worldview and ideological attitudes. *Political Psychology*, 24(1), 199-222. <https://doi.org/10.1111/0162-895x.00322>
- Ekehammar, B., & Akrami, N. (2007). Personality and prejudice: From big five personality factors to facets. *Journal of Personality*, 75(5), 899-925.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2007.00460.x>
- Falk, E., & Kenski, K. (2006). Issue saliency and gender stereotypes: Support for women as presidents in times of war and terrorism. *Social Science Quarterly*, 87(1), 1-18.
<https://doi.org/10.1111/j.0038-4941.2006.00365.x>
- Festinger, L. (1957). *A theory of cognitive dissonance*. Stanford University Press.
- Festinger, L., & Carlsmith, J. M. (1959). Cognitive consequences of forced compliance. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 47, 382-389
- Försvarsmakten. (2021). *Försvarsmaktens årsredovisning 2021*.
<https://www.forsvarsmakten.se/sv/om-forsvarsmakten/dokument/arsredovisningar/>
- Goertz, G., Diehl PF and Balas A (2016) *The Puzzle of Peace: The Evolution of Peace in the International System*. Oxford University Press. [10.1093/acprof:oso/9780199301027.001.0001](https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199301027.001.0001)
- Goldberg, L. R. (1992). The development of markers for the Big-Five factor structure. *Psychological Assessment*, 4, 26-42. <https://ipip.ori.org/newBigFive5broadKey.htm>
- Goldstein JS (2003) *War and Gender: How Gender Shapes the War System and Vice Versa*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gilovich, T., Keltner, D., Chen, S., & Nisbett, E.R. (2018). *Social Psychology* (5) W.W. Norton & Company.
- Guimond, S., Dambrun, M., Michinov, N., & Duarte, S. (2003). Does social dominance generate prejudice? Integrating individual and contextual determinants of intergroup

cognitions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(4), 697–721.

<https://doi.org/10.1037/0022-3514.84.4.697>

Ho, A. K., Sidanius, J., Kteily, N., Sheehy-Skeffington, J., Pratto, F., Henkel, K. E., Foels, R., & Stewart, A. L. (2015). The Nature of Social Dominance Orientation: Theorizing and Measuring Preferences for Intergroup Inequality Using the New SDO7 Scale. *Journal of Personality and Social Psychology*, 109(6), 1003-1028. <https://doi.org/10.1037/pspi0000033>

Ho, A. K., Sidanius, J., Pratto, F., Levin, S., Thomsen, L., Kteily, N., & Sheehy-Skeffington, J. (2012). Social Dominance Orientation: Revisiting the Structure and Function of a Variable Predicting Social and Political Attitudes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 38(5), 583-606. <https://doi.org/10.1177/0146167211432765>

Holman, M. R., Merolla, J. L., & Zechmeister, E. J. (2016). Terrorist Threat, Male Stereotypes, and Candidate Evaluations. *Political Research Quarterly*, 69(1), 134-147. <https://doi.org/10.1177/1065912915624018>

Huddy, L., & Terkildsen, N. (1993). Gender Stereotypes and the Perception of Male and Female Candidates. *American Journal of Political Science*, 37(1), 119–147. <https://doi.org/10.2307/2111526>

Jost, J. T., & Kay, A. C. (2005). Exposure to benevolent sexism and complementary gender stereotypes: Consequences for specific and diffuse forms of system justification. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(3), 498-509. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.88.3.498>

Jost, J. T., & Thompson, E. P. (2000). Group-based dominance and opposition to equality as independent predictors of self-esteem, ethnocentrism, and social policy attitudes among African Americans and European Americans. *Journal of Experimental Social Psychology*, 36, 209–232. <https://doi.org/10.1006/jesp.1999.1403>

Kay, A. C., & Jost, J. T. (2003). Complementary justice: Effects of "poor but happy" and "poor but honest" stereotype exemplars on system justification and implicit activation of the justice motive. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(5), 823-837. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.85.5.823>

Kim, N. K. (2019). External Territorial Threats and Military Regimes. *Political Research Quarterly*, 72(4), 863-877. <https://doi.org/10.1177/1065912918812743>

Kim, N. K., & Kang, A. J. (2021). External threat environments and individual bias against female leaders. *Political Science Research and Methods*, 10(1), 1-17. <https://doi.org/10.1017/psrm.2020.54>

- Kite, M. E., & Whitley B. E. (2016). *Psychology of prejudice and discrimination* (3). Routledge.
- Koehn, M. A., Jonason, P. K., & Davis, M. D. (2019). A person-centered view of prejudice: The Big Five, Dark Triad, and prejudice. *Personality and Individual Differences*, 139, 313-316. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.11.038>
- Kteily, N. S., Sidanius, J., & Levin, S. (2011). Social dominance orientation: Cause or 'mere effect'? Evidence for SDO as a causal predictor of prejudice and discrimination against ethnic and racial outgroups. *Journal of Experimental Social Psychology*, 47(1), 208-214. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2010.09.009>
- Kunovich, R. M., & Deitelbaum, C. (2004). Ethnic conflict, group polarization, and gender attitudes in Croatia. *Journal of Marriage and Family*, 66(5), 1089-1107. <https://doi.org/10.1111/j.0022-2445.2004.00080.x>
- Lawless, J. L. (2004). Women, war, and winning elections: Gender stereotyping in the post-September 11th era. *Political Research Quarterly*, 57(3), 479-490. <https://doi.org/10.2307/3219857>
- Mills, M. J., Culbertson, S. S., Huffman, A. H., Connell, A. R. (2012), Assessing gender biases: Development and initial validation of the gender role stereotypes scale. *Gender in Management: An International Journal*, 27(8), 520 - 540. <https://doi.org/10.1108/17542411211279715>
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. (2018). *Allmänhetens syn på samhällsskydd, beredskap, säkerhetspolitik och försvar* (Opinioner 2018). <https://rib.msb.se/filer/pdf/28769.pdf>
- Nunnally, J.C. (1978), *Psychometric Theory*, McGraw-Hill, New York, NY
- Pratto, F., Sidanius, J., & Levin, S. (2007). Social dominance theory and the dynamics of intergroup relations: Taking stock and looking forward. *European Review of Social Psychology*, 17, 271–320. <https://doi.org/10.1080/10463280601055772>
- Pratto, F., Sidanius, J., Stallworth, L. M., & Malle, B. F. (1994). Social dominance orientation: A personality variable predicting social and political attitudes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67, 741–763. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.67.4.741>
- Ryan Erhart. (2016). A cross-national examination of prejudice toward immigrants: the role of education and political ideology. *Journal of Aggression, Conflict and Peace Research*, 8(4), 279–289. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1108/JACPR-02-2016-0212>

Sasson-Levy, O. (2007). Contradictory consequences of mandatory conscription - The case of women secretaries in the Israeli military. *Gender & Society*, 21(4), 481-507.

<https://doi.org/10.1177/0891243207303538>

Schneider, M. C., & Bos, A. L. (2014). Measuring Stereotypes of Female Politicians.

Political Psychology, 35(2), 245-266. <https://doi.org/10.1111/pops.12040>

Sidanius, J., & Pratto, F. (1999). *Social dominance: An intergroup theory of social hierarchy and oppression*. Cambridge University Press.

Teigen, M., & Wängnerud, L. (2009). Tracing Gender Equality Cultures: Elite Perceptions of Gender Equality in Norway and Sweden. *Politics & Gender*, 5(1), 21–44.

<https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1017/S1743923X09000026>

Uenal, F., Sidanius, J., Roozenbeek, J., & Van der Linden, S. (2021). Climate change threats increase modern racism as a function of social dominance orientation and ingroup identification. *Journal of Experimental Social Psychology*, 97.

<https://doi.org/10.1016/j.jesp.2021.104228>

Valentine, S. (2001). Development of a brief multidimensional aversion to women who work scale. *Sex Roles*, 44(11-12), 773-787. <https://doi.org/10.1023/A:1012206632272>

von Hippel, W., Silver, L. A., & Lynch, M. E. (2000). Stereotyping against your will: The role of inhibitory ability in stereotyping and prejudice among the elderly. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(5), 523–532.

<https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1177/0146167200267001>

Wallenius, C., Berglund, A. K., Brandow, C., & Hede, S. (2021). Anchoring Sweden's Downsized Military – People's Attitude to, Knowledge About, and Trust in Our Military Defense. *Scandinavian Journal of Military Studies*, 4(1), 78–93.

<http://doi.org/10.31374/sjms.69>

Appendix 1.

Fullständig enkät

Sedan kriget i Ukraina bröt ut har vi dag efter dag uppdateras med nyheter om vad som sker i samband med kriget samt vad som kan komma att ske i framtiden. Det förändrade säkerhetsläget i Europa har lett till att många människor funderat över vad detta skulle innebära för Sverige. Vi är två studenter vid Lunds universitet som vill ta chansen att undersöka hur detta hot påverkar oss som individer och samhället vi lever i. Därför är vi väldigt intresserade av era åsikter och tankar. I enkäten kommer du få en rad påståenden som du ska ta ställning till. Svara så ärligt som möjligt, det finns inga rätt eller fel svar. Studien tar ca 10-15 minuter och det enda kravet för att delta är att du är 18 år eller äldre. Den är helt frivillig att svara på och du kan avbryta den när du vill. Inga känsliga personuppgifter kommer att samlas in, du är anonym under hela studien. Om ni är intresserade att ta del av slutresultatet av studien eller har övriga frågor, så är ni välkomna att kontakta någon av oss!
Isac Niva: is6471ni-s@student.lu.se

Erik Ardö: er2131ar-s@student.lu.se Handledare: ase.innes-ker@psy.lu.se

Jag är över 18 år, har tagit del av informationen ovan och ger mitt samtycke för att delta i denna studie

Kön Kvinna Man Annat Vill ej svara

Ålder 18-23 24-29 30-35 36-41 42-47 48-53 54-59 60-65 66+

Högsta avslutade utbildning (Om du just nu är studerande, klicka i det alternativ du studerar just nu) Grundskola Gymnasieskola Kandidatutbildning Masterutbildning Yrkehögskola Folkhögskola Försvarshögskola

Har du gjort värnplikt? Ja Nej Pågående

I vilken utsträckning instämmer du med följande påståenden? Inte alls I låg grad Delvis I hög grad Instämmer helt

1. Jag tycker att endast män ska göra värnplikt
2. Vid väpnad konflikt bör kvinnor vara lika delaktiga som män i strid

3. Sveriges försvar ska bestå av lika många män som kvinnor
4. Män och kvinnor bör ha samma uppgifter vid en väpnad konflikt
5. Lika många kvinnor och män ska göra värnplikt
6. Jag kan tänka mig att göra värnplikt

Nu är 1/5 av enkäten avklarad!

Hur stor är din oro för att... Obefintlig Liten Måttlig Stor Mycket Stor

1. En större kris/katastrof ska inträffa i din kommun?
2. En större kris/katastrof ska inträffa i Sverige
3. Sverige ska utsättas för ett militärt angrepp?
4. Ett militärt angrepp ska ske i Sveriges närområde
5. Sverige ska utsättas för ett terroristattentat

I vilken utsträckning instämmer du med följande påståenden om hur du upplever den militära hotbilden mot Sverige? Inte alls I låg grad Delvis I hög grad Helt

1. Jag upplever att det militära hotet mot Sverige just nu minskar.
2. Jag upplever att det militära hotet mot Sverige just nu ökar.
3. Om det blir en akut hotbild skulle jag själv vilja bidra.
4. Jag anser att det finns större hot mot det svenska samhället än det militära.
9. Tror du att dina attityder kring Sveriges försvar har förändrats sedan konflikten i Ukraina började? Ja Nej Vet ej

Hur har den förändrats? (Valfritt)

Nu är 2/5 av enkäten klar!

I vilken utsträckning instämmer du med följande påståenden? Inte alls I låg grad Delvis I hög grad Instämmer helt

1. Jag känner mig ofta nedstämd
  2. Jag ogillar mig själv 3.
- Jag känner mig ofta deppig
4. Jag har ofta humörsvängningar
  5. Jag har ofta panik
  6. Jag blir sällan irriterad
  7. Jag känner mig sällan nere
  8. Jag känner mig bekväm med mig själv
  9. Jag stör mig inte lätt på saker
  10. Jag är väldigt nöjd med mig själv
  11. Jag är intresserad av människor
  12. Jag sympatiserar med andras känslor
  13. Jag har ett mjukt hjärta
  14. Jag tar mig tid för andra
  15. Jag känner andras känslor
  16. Jag får folk att känna sig bekväma
  17. Jag är inte intresserad av andra

18. Jag förolämpar andra människor

19. Jag är inte intresserad av andra människors problem

20. Jag bekymrar mig lite för andra

Nu är 3/5 av enkäten klar!

I vilken utsträckning instämmer du med följande påståenden? Inte alls I låg grad Delvis I hög grad Instämmer helt

1. Vissa grupper måste hållas på sin plats

2. Det är förmodligen bra att vissa grupper befinner sig på toppen och att andra grupper befinner sig på botten

3. Ett idealsamhälle kräver att vissa grupper befinner sig på toppen och andra grupper på botten

4. Vissa grupper av människor är helt enkelt underlägsna andra grupper

5. Grupper på botten förtjänar lika mycket som grupperna på toppen

6. Ingen enskild grupp borde dominera i samhället

7. Grupper på botten borde inte behöva hålla sig på sin plats

8. Gruppdominans är en dålig princip

9. Vi borde inte anstränga oss för att uppnå gruppjämsällldhet

10. Vi borde inte försöka garantera att varje grupp har samma livskvalitet

11. Det är orättvist att försöka göra grupperna jämlika

12. Gruppjämlikhet bör inte vara vårt primära mål

13. Vi borde arbeta för att ge alla grupper en likställd chans att lyckas

14. Vi borde göra vad vi kan för att likställa förutsättningar för olika grupper

15. Oberoende av hur mycket ansträngning det tar, bör vi sträva efter att försäkra oss om att alla grupper har samma chans i livet

16. Jämställdhet mellan grupper bör vara vårt ideal

Nu är 4/5 av enkäten klar!

Vem bör... 1. Bör alltid göras av mannen 2. Bör oftast göras av mannen 3. Bör delas lika 4. Bör oftast göra av kvinnan 5. Bör alltid göras av kvinnan

1. Klippa gräset

2. Köra bilen, när både mannen och kvinnan reser tillsammans

3. Förbereda måltider

4. Fria till äktenskap

5. Genomföra basal underhållning av fordon, exempelvis byta olja

6. Hantera finansiella ärenden, exempelvis betala räkningar

7. Genomföra städning av hushållet

8. Tvätta, vika och sortera tvätten

9. Handla matvaror

10. Tjäna mestadelen av pengarna för att stödja familjen

11. Slå in presenter

12. Inreda hemmet

13. Skotta snö från uppfart och trottoar

14. Stanna hemma med ett sjukt barn

Övriga kommentarer

Nu är hela enkäten slutförd!

Gå till nästa sida för att ta del av information och avsluta!

Tack för er medverkan! Kort efter att kriget i Ukraina bröt ut, blev det ett hett samtalsämne både i riksdagen och vid middagsbordet. Samtalet om kriget och oron över hur det skulle kunna påverka resten av världen gick även att stöta på på sociala medier. Efter att kommit i kontakt med ett antal sketcher som berörde ämnet jämställdhet i fallet av krig, väcktes ett intresse. Hur påverkar ett hot om krig svenskars syn på värnplikt, försvar och jämställdhet? Finns det särskilda personlighetsdrag som kan kopplas till en viss typ av inställning? Dessa var frågor vi ville passa på att undersöka under den stundande konflikten då situationen är unik för Sverige i modern tid. Vårt mål med studien är därav att undersöka särskilda attityder och upplevt hot hos människor i Sverige under detta pågående krig i Ukraina och om dessa möjligtvis hänger ihop med särskilda personlighetsdrag. Om ni har övriga frågor eller vill ta del av slutresultatet var vänligen maila eller kontakta oss via: Isac Niva: is6471ni-s@student.lu.se Erik Ardö: er2131ar-s@student.lu.se Åse Innes-Kerr (Handledare): ase.innes-ker@psy.lu.se Q46

Appendix 2

Appendix 2. Normalitetsantagande för de olika variablerna

Normality Test (Shapiro-Wilk)		
	W	p
SDO	0.951	< .001
HOT	0.947	< .001
NEU	0.982	0.165
AG	0.981	0.127
AKF	0.980	0.117
ORO	0.967	0.010
GRSSMan	0.788	< .001
GRSSKvinna	0.679	< .001

Note. A low p-value suggests a violation of the assumption of normality

Appendix 3

Korrelationsmatris för endast KVINNOR

Correlation Matrix

		EGENTOT	ORO_TOT	HOT_TOT	NEUTot	AGtot	SDOTot	GRSSMaleRMean	GRSSFemaleMean
EGENTOT	Pearson's r	—							
	p-value	—							
ORO_TOT	Pearson's r	-0.289*	—						
	p-value	0.023	—						
HOT_TOT	Pearson's r	-0.102	0.288*	—					
	p-value	0.432	0.023	—					
NEUTot	Pearson's r	0.013	0.276*	-0.058	—				
	p-value	0.918	0.030	0.652	—				
AGtot	Pearson's r	-0.144	0.297*	-0.013	-0.020	—			
	p-value	0.263	0.019	0.917	0.880	—			
SDOTot	Pearson's r	0.179	-0.008	0.086	0.224	-0.407**	—		
	p-value	0.165	0.952	0.505	0.080	0.001	—		
GRSSMaleRMean	Pearson's r	0.366**	-0.007	-0.310*	0.186	0.133	-0.043	—	
	p-value	0.003	0.956	0.014	0.149	0.303	0.742	—	
GRSSFemaleMean	Pearson's r	0.146	-0.058	-0.310*	-0.035	0.046	-0.000	0.624***	—
	p-value	0.257	0.655	0.014	0.787	0.724	1.000	<.001	—

Note. * p < .05, ** p < .01, *** p < .001

Korrelationsmatris för endast MÄN

Correlation Matrix

		EGENTOT	ORO_TOT	HOT_TOT	NEUTot	AGtot	SDOTot	GRSSMaleRMean	GRSSFemaleMean
EGENTOT	Pearson's r	—							
	p-value	—							
ORO_TOT	Pearson's r	-0.008	—						
	p-value	0.957	—						
HOT_TOT	Pearson's r	-0.112	0.240	—					
	p-value	0.474	0.122	—					
NEUTot	Pearson's r	0.138	-0.287	-0.153	—				
	p-value	0.378	0.062	0.328	—				
AGtot	Pearson's r	-0.175	-0.038	-0.025	-0.148	—			
	p-value	0.262	0.809	0.873	0.345	—			
SDOTot	Pearson's r	0.401**	-0.090	-0.084	0.185	0.022	—		
	p-value	0.008	0.565	0.594	0.235	0.887	—		
GRSSMaleRMean	Pearson's r	0.413**	0.284	0.267	0.046	-0.026	0.467**	—	
	p-value	0.006	0.065	0.083	0.771	0.868	0.002	—	
GRSSFemaleMean	Pearson's r	0.374*	0.147	-0.076	0.096	-0.200	0.281	0.673***	—
	p-value	0.013	0.347	0.628	0.541	0.199	0.068	<.001	—

Note. * p < .05, ** p < .01, *** p < .001

Dessa korrelationsmatriser utformas innan de olika variablerna i datafilen döpts om till de som används i uppsatsen

EGENTOT=AKF

ORO_TOT=Upplevd Oro

HOT_TOT= Upplevt Hot

NEUTot=Neuroticism

AGTot=Agreeableness

GRSSMaleRMean=GRSSMan

GRSSFemaleMean=GRSSKvinna

Appendix 4

För hela datasettet

Model Coefficients - MIL.KÖNSROLL

Predictor	Estimate	SE	t	p	Stand. Estimate
Intercept	0.72538	1.957	0.3707	0.712	
ORO	-0.18692	0.112	-1.6666	0.099	-0.15652
HOT	-0.22011	0.184	-1.1931	0.236	-0.11541
AG	-0.22462	0.159	-1.4158	0.160	-0.13639
NEU	-0.00480	0.116	-0.0414	0.967	-0.00376
SDO	0.17772	0.116	1.5274	0.130	0.15063
GRSSKvinna	-0.24019	0.706	-0.3401	0.735	-0.04253
GRSSMan	1.32293	0.446	2.9692	0.004	0.38299